

УДК 35.86+342.841

Є.О. НЕСВИТ, канд. юрид. наук, Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

ОКРЕМІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВООПОРУШЕНЬ

Ключові слова: корупція, корупційне правопорушення, адміністративна відповідальність, суб'єкти відповідальності, кваліфікація, законодавство, державна служба

Згідно з Конституцією України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; держава відповідає перед людиною за свою діяльність [1].

Однією з найпоширеніших протиправних дій представників влади, що отримала суттєвий суспільний резонанс, на сьогодні стала корупція. «Корупція – корозія влади» – як влучно її характеризує М.І. Мельник [2].

На сьогодні питання протидії корупції набули не лише соціального та правового забарвлення, але й політичного і міжнародно-правового значення. Так, з 01.07.2011 р. набули чинності Закони України «Про засади запобігання та протидії корупції» [3] та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» [4], які суттєво змінили систему правового регулювання у відповідній сфері.

Питання адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень перебувають у центрі уваги науковців. Зокрема, останнім присвячено дослідження М.Ю. Бездольного, Д.Г. Заброди, В.А. Завгороднього, Д.І. Йосифовича, А.В. Матіуса, М.І. Мельника,

С.С. Рогульського, О.В. Ткаченко, Р.М. Тукача, М.І. Хавронюка та цілої низки вчених.

Крім того, суспільна значущість проблеми зумовлює розгляд питань протидії корупції у межах інших суміжних наукових спеціальностей. Як зазначив Б.Г. Розовський [5], – лише лінивий не займався питаннями протидії корупції.

Ми не намагаємось вирішити в цілому проблему корупції в українському суспільстві і не ставимо питання, хто і що повинен для цього зробити – відповідь на це питання є не такою вже й складною. Запропонована робота присвячується окремим питанням реалізації адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень з урахуванням змін у законодавстві, положень суміжних нормативних актів та судової практики, а також з позицій пріоритету прав і свобод людини. З цією метою у статті привертається увага до низки положень оновленого законодавства про адміністративну відповідальність за вчинення корупційних правопорушень, які вбачаються нам найбільш суспільно значущими і цікавими як з наукової, так і з практичної точок зору.

По-перше, Законом «Про засади запобігання та протидії корупції» закріплено поняття «корупція» та «корупційне правопорушення», зі змісту яких випливає, що за відсутності загальних кваліфікаційних ознак, закріплених у наведених визначеннях, адміністративна відповідальність за вчинення корупційних правопорушень наступати не може.

Зазначена позиція підкріплюється судовою практикою застосування положень Закону «Про боротьбу з корупцією» [6]. Так, Верховний Суд України неодноразово наголошував на тому, що обов'язковою умовою притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних діянь (п. «а» і «б» ч.2 ст.1) є наявність у діях особи ознак корупції, закріплених у ч.1 ст.1 – діяльність осіб, спрямована на протиправне використання наданих їм державних повноважень для одержання

матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг [7].

Такими ознаками, згідно з положеннями Закону «Про засади запобігання та протидії корупції», виступають – використання особою, наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб та умисний характер правопорушення.

З цього напрашується такий висновок: притягувати до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, зокрема, передбачених статтями 172-4 (Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності), 172-6 (Порушення вимог фінансового контролю), можна лише за умови доведеності використання службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей для вчинення правопорушення, та мети правопорушення – отримання неправомірної вигоди.

Зазначені ознаки у правопорушенні, передбаченому ч.1 ст.172-6, як правило відсутні. Що ж до порушення заборони на здійснення підприємницької діяльності Верховний Суд України зазначає, що здійснення підприємницької діяльності особою, уповноваженою на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування, без державної реєстрації слід кваліфікувати як порушення порядку зайняття підприємницькою діяльністю, а не як корупційне правопорушення [8].

По-друге, Законом «Про засади запобігання та протидії корупції» значно розширено систему суб'єктів корупційних правопорушень. Якщо Законом України «Про боротьбу з корупцією» суб'єктами відповідальності виступали лише особи, уповноважені на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, то згідно з положеннями нового Закону, останні складають, хоч і провідну, але одну з чотирьох груп суб'єктів корупційних правопорушень. Суб'єктами корупційних правопорушень також виступають особи, які для цілей цього Закону, прирівнюються до осіб,

уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування; особи, які обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків у юридичних особах приватного права; посадові особи юридичних осіб, фізичні особи – у разі пропозиції чи надання неправомірної вигоди вищезазначеним особам.

Згідно п.2 Постанови Пленуму Верховного Суду України № 13 [7], у випадках неприєднання до протоколу документів, що підтверджують надання особі, яка притягається до відповідальності, повноважень на виконання функцій держави, суддя зобов'язаний своєю постановою повернути протокол відповідному правоохоронному органу для належного оформлення. Поряд із цим, суттєве значення для притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень має визначення які саме функції держави чи місцевого самоврядування виконує суб'єкт корупційного правопорушення [8, с.353; 9, с.51].

У даному контексті варто звернути увагу на положення Закону України «Про державну службу» від 17.11.2011 р. [10]. Так, згідно його ст.1, державний службовець – це громадянин України, який займає посаду державної служби в державному органі, органі влади Автономної Республіки Крим або їх апараті, одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету, крім випадків, визначених законом, та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з реалізацією завдань та виконанням функцій державного органу або органу влади Автономної Республіки Крим щодо:

- підготовки пропозицій стосовно формування державної політики у відповідній сфері;
- розроблення, експертизи та/або редагування проектів нормативно-правових актів;
- надання адміністративних послуг;
- здійснення державного нагляду (контролю);
- управління державним майном або майном, що належить Автономній Республіці Крим, державними корпоративними правами;

– управління персоналом державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим або їх апарату;

– реалізації інших повноважень відповідного органу.

При цьому варто мати на увазі, що мова йде перш за все про виробничі функції (повноваження), адже ресурсні та соціальні не носять публічно-владного характеру і притаманні всім суб'єктам господарювання [11, с.178].

Щодо осіб, уповноважених на виконання функцій місцевого самоврядування, варто відзначити, що такими, виходячи зі змісту ст.1 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [12] та ст.2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [13], є особи, що займають посади в органах місцевого самоврядування, пов'язані з вирішенням питань місцевого значення.

Одним із нововведень Закону виступає віднесення осіб, прирівняних до уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, до суб'єктів корупційних правопорушень. До них, зокрема, віднесені посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені в пункті 1 частини першої статті 4, але одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету (п/п «а» п. 2 ст. 4). З цього приводу варто зазначити наступне.

1. Поняття «юридична особа публічного права» не знайшло свого закріплення у Законі «Про засади запобігання та протидії корупції», хоча повинно було [9, с.72].

2. Суб'єктами відповідальності виступають лише посадові особи – ректори, проректори, декани, завідувачі кафедрами вищих навчальних закладів, директори середньо освітніх навчальних закладів та їх заступники, директори науково-дослідних установ та їх заступники, головні лікарі, їхні заступники і начальники відділень медичних закладів, директори закладів культури, фізичної культури і спорту, головні редактори засобів масової інформації та їх заступники, у разі, якщо такі заклади перебувають у державній чи комунальній власності.

3. Суб'єктами відповідальності виступають лише ті посадові особи, які отримують заробітну плату з коштів державного чи місцевого бюджетів. Посадові особи юридичних осіб публічного права, що є госпрозрахунковими установами, чи на інших підставах заробітну плату одержують з інших джерел, до цієї групи суб'єктів відповідальності не відносяться.

Зазначені особи несуть відповідальність за статтями 172-2, 172-5, 172-6, 172-7, 172-9 Кодексу України про адміністративні правопорушення [14].

Крім зазначеної категорії суб'єктів, до осіб, прирівняних до уповноважених на виконання функцій держави, також віднесено осіб, які надають публічні послуги (п/п «б» п.2 ст.4). До таких, окрім безпосередньо зазначених у нормі, відносяться особи, що надають адміністративні, соціальні, житлово-комунальні, медичні, освітні, транспортні послуги, послуги у сфері оздоровлення та відпочинку, протипожежного захисту й рятування, зв'язку, фізичної культури та спорту.

До таких суб'єктів відносяться особи, які не є посадовими особами, працюють у тому числі в юридичних особах публічного права, і від імені держави чи органів місцевого самоврядування надають публічні послуги, зокрема:

- працівники підприємств, установ та організацій, що надають адміністративні послуги;
- соціальні працівники;
- працівники житлово-комунальних організацій;
- працівники державних і комунальних закладів освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту;
- працівники державних і комунальних транспортних підприємств;
- працівники державних і комунальних засобів масової інформації [9, с.76–81].

Зазначені особи несуть відповідальність за статтями 172-2, 172-5, 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

По-третє, певних змін зазнали склади корупційних правопорушень, за вчинення яких передбачена адміністративна відповідаль-

ність. Так, згідно з положеннями Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення», Кодекс України про адміністративні правопорушення доповнено главою 13-А «Адміністративні корупційні правопорушення», що об'єднує у собі статті 172-2 – 172-9, ст.212-3 поширено на суб'єктів корупційних правопорушень. Зміст зазначених статей, ґрунтується, перш за все, на положеннях Закону України «Про боротьбу з корупцією», проте окремі його положення дещо відмінні від попередніх норм, окремі ж з них є зовсім новими.

Так, певної уваги заслуговує зміст ст.172-4 «Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності». По-перше, «зайняття підприємницькою діяльністю через посередників або підставних осіб» вже не охоплюється змістом статті. По-друге, поняття «сумісництво» замінили «іншою оплачуваною діяльністю». По-третє, відповідальністю за пунктом «в» ч.1 ст.5 Закону України «Про боротьбу з корупцією» не охоплювались випадки володіння акціями чи долями на підприємствах, у тому числі засновництво суб'єктів підприємницької діяльності. Проте, цього не можна сказати про зміст ч.2 ст.172-4, адже відповідальність настає за «входження до складу органу управління», якими також є власник або співвласники (загальні збори акціонерів) акцій (долей).

Враховуючи положення ч.3 ст.22 Конституції України (При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод), доцільним є повернення формулювання, яке містилось у п. «в» ч.1 ст.5 Закону України «Про боротьбу з корупцією»: «...входити до складу правління чи інших виконавчих органів підприємств, кредитно-фінансових установ, господарських товариств тощо, організацій, спілок, об'єднань, кооперативів, що здійснюють підприємницьку діяльність».

Суттєві зміни стосуються також і відповідальності за порушення вимог фінансового контролю – ст.172-6 КУпАП. Якщо за Законом «Про боротьбу з корупцією» відповідальність наставала за неподання або подання неповних чи неправдивих відомостей про доходи та зобов'язання фінансового характеру, то зміст ст.172-6, передбачає відповідальність лише за неподання або несвоєчасне подання декларації. Тобто, подання неповних чи неправдивих відомостей про доходи чи витрати не охоплюється складом правопорушення. З іншого боку, слід зважати на те, що витрати на утримання майна, зазначаються у декларації лише у разі коли такі перевищують 150000 грн за окремо взятим видом майна [15].

Аналізовані новели законодавства так і не вирішили питання про відмежування окремих корупційних правопорушень від суміжних складів злочинів.

Зокрема, ст.172-3 «Пропозиція або надання неправомірної вигоди» мало чим відрізняється від змісту ст.369 Кримінального кодексу України [16] «Пропозиція або давання хабара», оскільки згідно з п.2 Постанови Пленуму Верховного Суду України № 5 від 26.04.2002 р. «Про судову практику у справах про хабарництво» [17]: «Відповідальність за одержання хабара настає лише за умови, що службова особа одержала його за виконання чи невиконання таких дій, які вона могла або повинна була виконати з використанням наданої їй влади, покладених на неї організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або таких, які вона не уповноважена була вчинювати, але до вчинення яких іншими службовими особами могла вжити заходів завдяки своєму службовому становищу.

Одержання службовою особою незаконної винагороди від підлеглих чи підконтрольних осіб за протегування чи потурання, за вирішення на їх користь питань, які входять до її компетенції, також слід розцінювати як одержання хабара.

Дії винних належить визнавати даванням і одержанням хабара й у тих випадках, коли умови одержання матеріальних цінностей або послуг хоча спеціально і не обумовлювались, але учасники злочину усвідомлювали, що особа дає хабар з метою задоволення тих чи інших власних інтересів або інтересів третіх осіб».

Більш заплутаною стає ситуація, якщо звернути увагу на те, що пропозиція неправомірної винагороди на суму приблизно до 47000 грн тягне за собою застосування штрафу у розмірі від 150 до 500 неоподатковуваних мінімумів громадян, тоді як пропозиція чи надання хабара на суму, скажімо 100 грн, тягне за собою штраф від 100 до 250 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеження волі на строк до двох років.

Як у таких умовах застосовувати положення ст.172-3 КУпАП у контексті ст.8 КУпАП: «Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені цим Кодексом, настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до закону кримінальної відповідальності» [14]?

Щодо практичної сторони вирішення цього питання, то воно вирішується крізь призму доказової бази: якщо факт давання неправомірної винагороди задокументовано і вона (гроші) вилучена належним процесуальним чином, – настає кримінальна відповідальність; якщо ні – адміністративна.

З іншого боку, прийняття неправомірної винагороди чи пропозиції такої, не звільняє особу, яка її надала, від відповідальності за ст.172-3 КУпАП; тоді як за аналогічних умов у Кримінальному кодексі України передбачена можливість звільнення від відповідальності.

Одним із ймовірних шляхів вирішення ситуації виступає виключення ст.172-3 у нинішній редакції з КУпАП.

По-четверте, заслуговують уваги суттєві зміни процесуальних засад притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень.

Зокрема, варто звернути увагу на зміну строків давності притягнення до адміністра-

тивної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень – з шести місяців до трьох місяців з дня виявлення, але не більше одного року з дня вчинення.

Поряд із цим, змінилась територіальна підсудність справ про адміністративні корупційні правопорушення. Якщо раніше справи розглядали суди за місцем знаходження органу, що склав протокол про адміністративне правопорушення, то з 01.07.2011 р. – місцеві суди за місцем вчинення правопорушення, що відповідає загальним правилам Кодексу України про адміністративні правопорушення. З цього приводу окремі практичні працівники висловлюють занепокоєння на предмет того, що близькі зв'язки осіб, щодо яких складено протоколи про корупційні правопорушення, можуть стати на заваді справедливому і неупередженому прийняттю рішень.

З кола спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції виведено слідчих усіх відомств [3], а згідно з ч.2 ст.250 КУпАП, прокурор став обов'язковим учасником судового розгляду справ про адміністративні корупційні правопорушення.

В організаційному плані це питання вирішується шляхом створення у прокуратурі спеціальних підрозділів, відповідальних за розгляд відповідної категорії справ у судах. Паралельно із цим у ч.4 ст.257 КУпАП зазначено, що особа, яка склала протокол про вчинення адміністративного корупційного правопорушення, одночасно з надісланням його до суду надсилає прокурору, органу державної влади, органу місцевого самоврядування, керівникові підприємства, установи чи організації, де працює особа, яка притягається до відповідальності, повідомлення про складення протоколу із зазначенням характеру вчиненого правопорушення та норми закону, яку порушено.

Надіслання протоколу обумовлюється такою можливістю застосування такого заходу, передбаченого ст.22 Закону України «Про заходи запобігання та протидії корупції», як тимчасове відсторонення від виконання службових повноважень.

Не дивлячись на те, що відсторонення застосовуються у зв'язку з притягненням особи до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, останнє виступає не заходом забезпечення проведення у справах про адміністративні правопорушення, а заходом дисциплінарного характеру та загалом відповідає змісту «Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування» [18].

По-п'яте, зв'язок адміністративної і дисциплінарної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень відмічається також і в інших нормах законодавства. Зокрема, згідно з ч.1 ст.22 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» за вчинення корупційних правопорушень особи притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності.

Якщо адміністративна і кримінальна відповідальність виключають одна одну, то дисциплінарна є наслідком притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень. Зазначені питання в цілому відповідають Конституції України, адже згідно ст.61 ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності *одного виду* за одне й те саме правопорушення. Питання щодо справедливості покарання особи спочатку в адміністративному порядку, а потім вже в дисциплінарному, – лежить у філософській площині.

Відповідно до ч.2 ст.22 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», особи, яких притягнуто до кримінальної або адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення, підлягають *звільненню з відповідних посад* у триденний строк з дня отримання органом державної влади, органом місцевого самоврядування, підприємством, установою, організацією копії відповідного судового рішення, яке набрало законної сили.

Варто відзначити наявність окремих неузгодженостей між зазначеними положеннями та нормами Закону України «Про державну службу» [19], який у ст.30 і 16 зазначає, що *державна служба припиняється* у разі порушення обмежень, передбачених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції».

У даному випадку варто мати на увазі, що колізія, про яку йдеться, носить змістовний характер. Змістовні колізії долаються крізь застосування принципу «спеціальний закон (норма) має пріоритет над загальним» [20, с.158].

Щодо припинення служби в органах місцевого самоврядування відмітимо, що Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування», як на підставу дострокового припинення служби посилається на порушення норм Закону України «Про боротьбу з корупцією», що вже втратив чинність. Отже, звільнення зі служби в органах місцевого самоврядування у зв'язку з вчиненням корупційних правопорушень на підставі закону «Про службу в органах місцевого самоврядування» взагалі неможливе.

Насамкінець, розглянемо положення законодавства щодо включення відомостей про осіб, притягнутих до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення.

На сьогодні актуальним є питання щодо порядку ведення такого реєстру, адже згідно із Законом «Про засади запобігання і протидії корупції», відомості до такого реєстру підлягають внесенню вже з 01.07.2011 р., проте положення про нього, яке повинно було затвердити Міністерство юстиції України, досі не затверджено.

Як зазначено у п.4 ч.2 ст.15 Закону України «Про державну службу» [10], який повинен набрати чинності з 01.01.2013 року, на державну службу не може вступити особа, яка піддавалася адміністративному стягненню за корупційне правопорушення – протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили.

Поряд із цим, зазначений реєстр міститиме також інформацію про осіб, які раніше притягались до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень. Постає питання про законність і мету її накопичення, адже згідно із ст.6 Закону «Про захист персональних даних» [21] мета обробки персональних даних має бути сформульована в нормативно-правових актах, а склад та зміст персональних даних мають бути відповідними та ненадмірними стосовно визначеної мети їх обробки.

Проведений оглядовий аналіз змін до законодавства про адміністративну відповідальність за корупційні правопорушення дозволяє констатувати їх значимість. Поряд із цим, у межах статті не можливо охопити всі зміни та достатньо глибоко їх розкрити, проте певні висновки все ж таки зробити можна.

По-перше, відповідальність встановлюється не спеціальним законом, який регулює питання протидії корупції, а Кодексом України про адміністративні правопорушення.

По-друге, значено розширено коло суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення.

По-третє, збільшено строки давності притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень.

По-четверте, значних змін зазнало коло спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

По-п'яте, змінились склади адміністративних корупційних правопорушень та з'явилися нові, збільшено розмір стягнень тощо.

Зазначені моменти є лише частиною дослідження питань адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, яка, на думку автора, є найбільш актуальною на сьогоднішній момент. Поряд із цим, доцільним є проведення більш ґрунтовного дослідження у зазначеній сфері з аналізом питань відповідальності у контексті соціальної справедливості, співрозмірності стягнень, співвідношення з кримінальним законодавством та аналізом міжнародного досвіду у зазначеній сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) : монографія / Мельник М. І. – К. : Юрид. думка, 2004. – 400 с.

3. Закон України «Про засади запобігання та протидії корупції» : від 07.04.2011 р.,

13. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» : від 21.05.1997 р., № 280/97-ВР // ВВР України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.

14. Кодекс України про адміністративні правопорушення : від 07.12.1984 р., № 8073 // ВВР УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.

15. «Декларація про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 20 ..... рік» / Додаток до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» : від 07.04.2011 р., № 3206–VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/signal/f3206a0h.doc>.

16. Кримінальний кодекс України : від 05.04.2001 р., № 2341-III // ВВР України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.

17. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про хабарництво» : від 26.04.2002 р., № 5 // Юридичний вісник України. – 2002. – № 28. – С. 21.

18. Порядок проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування / затв. Постановою Кабінету Міністрів України : від 13.06.2000 р., № 950 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 24. – Ст. 146.

19. Закон України «Про державну службу» : від 16.12.1993 р., № 3723-XII // ВВР України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.

20. Малишев Б. В. Застосування норм права (теорія і практика) : навч. посіб. / Мали-

шев Б. В., Москалюк О. В. ; за заг. ред. Б. В. Малишева. – К. : Реферат, 2010. – 260 с. | них даних» : від 01.06.2011 р., № 2297 // ВВР України. – 2010. – № 34. – Ст. 481.
21. Закон України «Про захист персональ-

Несвіт Є. О. Окремі питання адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень / Є. О. Несвіт // Форум права. – 2011. – № 4. – С. 510–517 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-4/11neovkr.pdf>

Виконано аналіз законодавства про адміністративну відповідальність за вчинення корупційних правопорушень. Акцентована увага на питаннях розширення системи суб'єктів корупційних правопорушень, змінах у складах правопорушень, а також процесуальних аспектах реалізації адміністративної відповідальності.

***

Несвіт Е.А. Отдельные вопросы административной ответственности за совершение коррупционных правонарушений

Выполнен анализ коррупционных правонарушений. Акцентируется внимание на вопросах расширения системы субъектов коррупционных правонарушений, изменениях в составах правонарушений, а также процессуальных аспектах реализации административной ответственности.

***

Nesvit E.O. The Separate Questions of Administrative Responsibility for the Feasance of Corruption Offences

The analysis of legislation about administrative responsibility for the feasance of corruption offences is devoted. The accented attention is on the questions of expansion of the system of subjects of corruption offences, changes in compositions of offences, and also judicial aspects of realization of administrative responsibility.

Форум права ФП